

μήλο

μήλο, το, ουσ. [<αρχ. μήλον], το μήλο·

- δείχνει το σάπιο μήλο, για να κρύψει τη σάπια μηλιά, στρέφει την προσοχή κάποιου ή κάποιων σε μια μικρή ατέλεια ατόμου, υπόθεσης ή πράγματος, για να μη φανεί η απόλυτη ακαταλληλότητα ή η ολοκληρωτική καταστροφή του: «η κυβέρνηση προβάλλει ως μεγάλο γεγονός το κλείσιμο του εργοστασίου και κινητοποιεί όλες τις υπηρεσίες του κρατικού οργανισμού για τη βοήθεια των απολυμένων εργατών, για να μη φανεί η κατάρρευση της οικονομίας, κι όπως θα 'λεγε κάποιος, δείχνει το σάπιο μήλο, για να κρύψει τη σάπια μηλιά». (Ακολουθούν 12 φρ.)·

- ένα μήλο την ημέρα το γιατρό τον κάνει πέρα, βλ. λ. [γιατρός](#)·

- κρίνει μήλα με πορτοκάλια, **α.** ασχολείται με ή συγκρίνει εντελώς ανόμοια πράγματα ή υποθέσεις: «μην πάρεις τη γνώμη του τάδε, γιατί κρίνει μήλα με πορτοκάλια». **β.** βρίσκεται σε πλήρη σύγχυση: «έχει τόσα πολλά οικονομικά προβλήματα ο άνθρωπος, που κρίνει μήλα με πορτοκάλια». Συνών. *μπερδεύει τ' αρχίδια με τα μύδια / μπερδεύει τη γραβάτα με τα σώβρακα ή μπερδεύει τη γραβάτα με το σώβρακό / μπερδεύει τις βούρτσες με τις πούτσες*·

- μια μήλα, μια φύλλα, βλ. φρ. *πότε μήλα, πότε φύλλα*·

- όταν τρώμε ένα μήλο, το τρώμε απ' όλες τις μεριές, **α.** λέγεται στην περίπτωση κατά την οποία δεν έχουμε την παραμικρή αναστολή ως προς τον τρόπο με τον οποίο θα επιβάλλουμε τη σεξουαλική πράξη σε μια γυναίκα: «μ' αρέσει να πηδάω τη γυναίκα μπρος πίσω, γιατί, όταν τρώμε ένα μήλο, το τρώμε απ' όλες τις μεριές». **β.** λέγεται και για ομοφυλόφιλο άντρα·

- πότε μήλα, πότε φύλλα, απάντηση που δίνουμε στην ερώτηση ενδιαφέροντος κάποιου *πώς πάει η δουλειά και γενικά τα πράγματα στη ζωή μας και σημαίνει πως άλλοτε έχουμε και άλλοτε δεν έχουμε δουλειά, πώς άλλοτε πηγαίνουν καλά τα πράγματα και άλλοτε όχι*. Συνών. *πότε γελάει, πότε κλαίει / πότε ντόρτια, πότε εξάρεις*·

- σάπιο μήλο, χρώμα βαθύ κεραμιδί: «αγόρασε ένα πουλόβερ σε σάπιο μήλο»·

- τ' αφράτο μήλο, ο κόρακας το τρώει, βλ. λ. [κόρακας](#)·

- τζίλα, τζίλα, να φας μήλα! αρχικά από την γλώσσα των παιδιών στο παιχνίδι των γκαζιών (βόλων), που παρακαλούσαν με αυτό τον τρόπο να κυλήσει η γκαζιά τους μέχρι το σημείο εκείνο που θα τους έδινε κάποιο πλεονέκτημα. Αργότερα, πήρε την έννοια του «έλα προς το μέρος που βρίσκομαι, προς το μέρος που θέλω να έρθεις και θα δεις τι θα πάθεις». Στη συνέχεια, η φρ. έχασε την απειλητική ή ειρωνική της διάθεση και πήρε την έννοια του «έλα προς το μέρος που βρίσκομαι, προς το μέρος που θέλω να έρθεις και να δεις πώς θα καλοπεράσεις», όπου η έννοια της καλοπέρασης είχε πονηρή, ερωτική διάσταση·

- το μήλο κάτω απ' τη μηλιά θα πέσει, λέγεται στις περιπτώσεις που τα παιδιά αποκτούν τα προτερήματα ή τα ελαττώματα των γονιών τους: «ακολούθησε τα βήματα του πατέρα του κι έγινε κι αυτός γιατρός. -Το μήλο κάτω απ' τη μηλιά θα πέσει || χαρτοπαίχτης ο πατέρας, χαρτοπαίχτης βγήκε κι ο γιος. -Το μήλο κάτω απ' τη μηλιά θα πέσει». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *εμ*. Συνών. *από πού 'σαι κλωναράκι; -Από κείνο το δεντράκι*·

- το μήλον της έριδος, το αντικείμενο μιας διεκδίκησης που γίνεται αιτία διαμάχης, αυτό για το οποίο αντιδικούν κάποιοι, αυτό για το οποίο γίνεται αιτία φιλονικίας ανάμεσα σε κάποιους: «ήταν χρόνια φίλοι αλλά μάλωσαν, και το μήλο της έριδος, ήταν μια γυναίκα || έκαναν τέτοιο μάλωμα τ' αδέρφια, που τους άκουσε όλη η γειτονιά, και το μήλον της έριδος, ήταν ένα παλιοχώραφο». Αναφορά στη διαμάχη της θεάς Ήρας, της Αθηνάς και της Αφροδίτης της αρχαίας μυθολογίας μας για το ποια είναι η ομορφότερη. Τη λύση έδωσε ο Πάρις, ο οποίος επέλεξε ως ομορφότερη την Αφροδίτη προσφέροντάς της το μήλο·

- το μήλο του Αδάμ, η προεξοχή του λάρυγγα στο λαιμό, το καρύδι: «έκανε μπαμ από μακριά στο λαιμό του το

μήλο του Αδάμ». Από την υπόθεση ότι η προεξοχή αυτή προκλήθηκε από το κομμάτι του μήλου που δάγκωσε ο Αδάμ. Πρβλ.: *τι μπελάς το γυναικείο φύλο κι ο Αδάμ την έπαθε απ' το μήλο* (Λαϊκό τραγούδι).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας